

सौ.सायली तेजस पुंड

विषय: अर्थनियोजन

इयत्ता:९ वी

अर्थनियोजन म्हणजे काय?

प्रत्येक व्यक्ती आपल्या भविष्यातील गरजांसाठी काही तरतूद करते. मिळालेल्या उत्पन्नाचा विचार करून, खर्च व बचतीचे नियोजन करणे म्हणजे अर्थनियोजन होय.

उद्देश: वैद्यकीय खर्च, मुलांचे शिक्षण, लग्नकार्य, वृद्धापकाळाची सोय इत्यादी.

बचत (Savings)

दैनंदिन खर्च व गरजा पूर्ण करून उरलेली रक्कम म्हणजे बचत.

उत्पन्न - खर्च = बचत.

बचत सुरक्षित ठेवण्यासाठी ती बँक किंवा पोस्टात ठेवली जाते.

गुंतवणूक (Investment) बचत केलेली रक्कम वाढावी या हेतूने विविध योजनांमध्ये ती लावणे म्हणजे गुंतवणूक होय.

गुंतवणुकीवर आपल्याला परतावा (Return/Interest) मिळतो.

उदाहरण: शेअर्स, म्युच्युअल फंड, मुदत ठेव (FD).

गुंतवणुकीचे विविध प्रकार

बँक मुदत ठेव (Fixed Deposit)

सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी (PPF)

विमा (Insurance)

स्थावर मालमत्ता (Real Estate)

चला, चर्चा करूया.

कर (Taxation)

देशाच्या विकासासाठी आणि प्रशासकीय कामासाठी शासन नागरिकांकडून ठराविक रक्कम घेते, त्याला 'कर' म्हणतात.

कराचे दोन प्रकार:

1. प्रत्यक्ष कर (Direct Tax): उदा. आयकर (Income Tax).
2. अप्रत्यक्ष कर (Indirect Tax): उदा. GST.

आयकर (Income Tax)व्यक्तीच्या किंवा संस्थेच्या उत्पन्नावर जो कर आकारला जातो, त्याला आयकर म्हणतात.

आयकर हा केंद्र सरकारला दिला जातो.

विशिष्ट मर्यादेपेक्षा जास्त उत्पन्न असणाऱ्यांनाच आयकर भरावा लागतो.

पॅन कार्ड (PAN Card)

PAN: Permanent Account Number. हा १० अंकी अक्षरी आणि संख्यात्मक (Alphanumeric) क्रमांक असतो.

कर आकारणीची सूत्रे (Income Tax Calculation)

एकूण उत्पन्न: सर्व मार्गांनी मिळणारे वार्षिक उत्पन्न.

करपात्र उत्पन्न: एकूण उत्पन्नातून वजावट (Deductions) केल्यावर उरलेली रक्कम.

आयकर दर: शासनाने ठरवलेल्या स्लॅबनुसार कर आकारला जातो.

कलम ८० सी (Section 80C) आयकर
कायद्यानुसार, काही विशिष्ट
गुंतवणुकीवर कर सवलत मिळते.

उदा. विमा हप्ता, भविष्य निर्वाह निधी
(PF), मुलांची ट्युशन फी.

या कलमांतर्गत सध्या ₹ १,५०,०००
पर्यंतच्या गुंतवणुकीवर वजावट मिळते.

शिक्षण उपकर (Education Cess)

देशातील शिक्षणाची सोय सुधारण्यासाठी आयकरावर अतिरिक्त उपकर लावला जातो.

१. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण उपकर.
२. आरोग्य व शिक्षण उपकर.

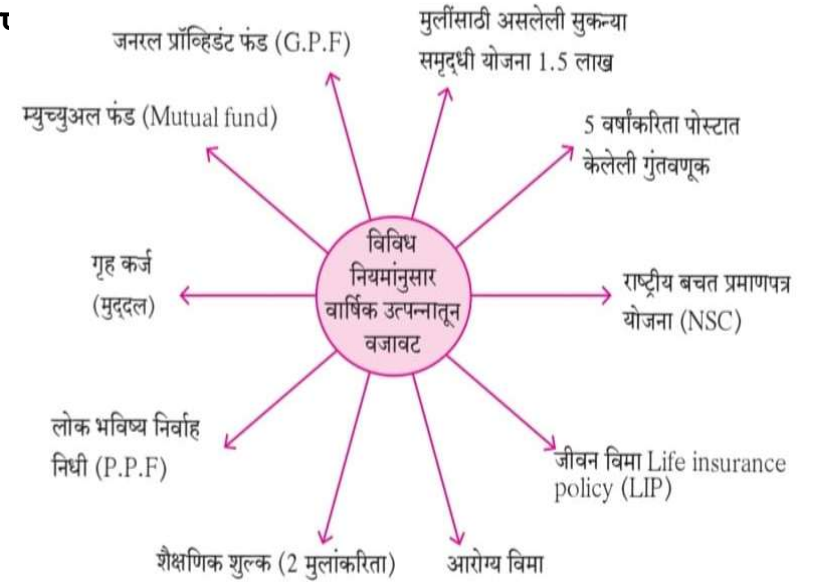
यशस्वी अर्थनियोजन कसे करावे?

खर्चावर नियंत्रण ठेवणे.

लहान वयापासूनच बचतीची सवय लावणे.

गुंतवणुकीचे जोखीम लक्षात घेऊन वैविध्य ठेवा

आर्थिक उद्दिष्टे निश्चित करणे.

Thank You

